

Кудлай Віра Григоріївна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки
Національний авіаційний університет

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Анотація. В роботі досліджено вплив стрімкої цифровізації на всі сфери суспільного життя та галузі економіки, в тому числі на глобалізований ринок праці. Зазначено, що інформаційно-комунікаційні технології, які пронизують всі сфери економіки, змінюють соціально-економічні взаємовідносини між суб'єктами ринку праці, впливають на підвищення продуктивності праці, покращення якості життя. Окреслено, що в епоху розвитку цифрових технологій, відбуваються трансформації не лише змісту процесу трудової діяльності та характеру праці, а й світоглядних і ціннісних переконань на рівні особистості найманого працівника, роботодавця та суспільства в цілому.

Ключові слова. цифровізація, цифрова економіка, інформаційно-комунікаційні технології, мережеве суспільство, мережева економіка, гік-економіка, глобалізований ринок праці.

Стрімка цифровізація всіх сфер суспільного життя та галузей економіки є сучасною реальністю глобалізованого ринку праці. Інформаційно-комунікаційні технології пронизують всі сфери економіки і змінюють соціально-економічні взаємовідносини між суб'єктами ринку праці, впливають на підвищення продуктивності праці, покращення якості життя. В епоху розвитку цифрових технологій відбуваються трансформації змісту процесу трудової діяльності та характеру праці. В той же час відбуваються зміни у світоглядних і ціннісних переконаннях на рівні особистості найманого працівника і роботодавця, а також суспільства в цілому.

Розвиток ринку праці в умовах цифровізації є предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених та дослідників: А. Колога, В. Кудлай, Л. Федулової, С. Цимбалюк. Маємо констатувати, що подальші наукові пошуки в цій царині є актуальними і затребуваними.

Варто зазначити про актуальність для сучасного ринку праці таких тенденцій:

- більшість бізнесів, а також сфери освіти, культури, медицини, інші сфери суспільного життя переходять на дистанційну роботу, використовуючи різні он-лайн сервіси;
- відбувається процес діджеліталізації та роботизації багатьох виробничих процесів;
- суспільство та індивід все більше занурюються у віртуальну реальність. [2]

Так, дослідження експертів свідчать, що для сучасного бізнес-середовища характерна не лише конкуренція між підприємствами, сферами діяльності, а й конкуренція за висококваліфікований, інноваційний персонал, який здатний генерувати свіжі ідеї та демонструвати високу продуктивність праці. [3]

Слід зазначити, що в майбутньому саме інтелектуальні продукти, інформаційна, а не матеріальна сфера економіки будуть генерувати все більший обсяг прибутку і робочих місць. [1]

Отже, сучасними драйверами трансформації ринку праці в умовах цифровізації є:

- Автоматизація і роботизація виробничих та бізнес-процесів. Так, за останні роки кількість підприємств, що активно запроваджують інтелектуальну автоматизацію зростає більше ніж в два рази. При цьому працівники виконують значно складнішу і відповідальнішу роботу, яка має вищу цінність для підприємства.

- Цифровізація не лише виробничого, а й особистого простору працівників. Це створює нові формати співпраці та комунікації між колегами, керівництвом, партнерами.

- Розвиток мережевого суспільства і мережевої економіки призводить до зростання частки працівників, які працюють як фрілансери. Досить поширеним і ефективним є використання компаніями з метою зростання вартості свого бренду, його пізнаваності серед споживачів, безоплатної діяльності дописувачів і блогерів в соціальних мережах.

- Розвиток біо- і нейротехнологій дозволяє контролювати фізичний і емоційний стан працівників і впливати на підвищення їх працездатності, а також створюють умови для покращення якості трудової діяльності.

- Зміни форм зайнятості з превалюванням дистанційної форми зайнятості, застосуванням гнучкого режиму праці, а також зростанням темпів виконання виробничих завдань.

- Посилення тенденцій економічної, технічної, культурної глобалізації сприяє широким можливостям найманих працівників у працевлаштуванні, а роботодавцям у залученні висококваліфікованого персоналу.

- Прискорення темпів розвитку та змін у всіх сферах суспільного і економічного життя. Це потребує постійного оновлення навичок і підвищення компетентностей персоналу. Нагальною є вимога і концепція щодо «навчання протягом життя».

- Вплив гік-економіки на можливості проєктної роботи персоналу у вільному і дистанційному робочих графіках. В умовах гік-економіки працівник має можливість одночасно працювати у різних проєктах, виконувати виробничі завдання на умовах тимчасової зайнятості. В зв'язку з такою формою зайнятості актуалізуються питання соціальної захищеності найнятих працівників та дотримання прийнятних умов праці.

- Посилення впливу хмарних технологій, великих даних (Big Data) та Інтернет речей на модернізацію робочих місць та виробничих завдань, форм зайнятості персоналу. Це в свою чергу звільняє час, що особливо актуально для топ-менеджерів, який можна використати для обґрунтування стратегічних рішень і програм розвитку бізнесу. На ринку праці з'являється величезний попит на фахівців з хмарних технологій і обчислень.

Використані джерела:

1. Кудлай В.Г. Виклики та напрямки модернізації бізнес-освіти. Інновації в бізнес-освіті: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.; 22-23 травня 2019 р., м. Київ К. : КНЕУ, 2019. С.44-47.

2. Кудлай В.Г. Мотивація персоналу в контексті сучасних соціально-економічних трансформацій. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., (20–21 трав. 2021 р.) Одеса, 2021. С. 100–102.

3. Кудлай В.Г. Особливості маркетингу в умовах пандемії // Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: зб. тез доп. Міжнар. Наук.-практ. інтернет-конф. м.Дніпро. 16 квіт. 2021 р. Дніпро: УМСФ. 2021.